

§ 378

Svar på motion om att granska kommunens sparkrav från Tobias Smedberg (V)

KSN-2021-00545

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

1. **att** besvara motionen.

Sammanfattning

Tobias Smedberg (V) föreslår i en motion väckt 25 januari 2021 att en extern utvärdering genomförs av konsekvenserna av de senaste årens effektiviseringskrav på kommunal verksamhet. Ett särskilt fokus ska ligga på hur effektiviseringskraven påverkat kommunens krisberedskap och agerande under Coronapandemin.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 27 september 2021
- Bilaga, Motion om att granska kommunens sparkrav från Tobias Smedberg (V)

Yrkande

Tobias Smedberg (V) yrkar bifall till motionen.

Beslutsgång

Ordförande ställer föreliggande förslag mot Tobias Smedbergs (V) yrkande om bifall till motionen och finner att arbetsutskottet bifaller föreliggande förslag.

Reservation

Tobias Smedberg (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2021-09-27

Diarienummer:
KSN-2021-00545

Handläggare:
Jonas Eriksson

Svar på motion om att granska kommunens sparkrav från Tobias Smedberg (V)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** besvara motionen.

Ärendet

Tobias Smedberg (V) föreslår i en motion väckt 25 januari 2021 att en extern utvärdering genomförs av konsekvenserna av de senaste årens effektiviseringskrav på kommunal verksamhet. Ett särskilt fokus ska ligga på hur effektiviseringskraven påverkat kommunens krisberedskap och agerande under Coronapandemin.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret.

Föredragning

Kommunens process för att fördela resurser till alla olika verksamheter regleras i Mål och budgetprocessen som omfattar en planeringshorisont om tre år. Det är en transparent och omfattande process där slutligt beslut om fördelning av resurser tas av kommunfullmäktige i november inför kommande budgetår. Mål och budgetprocessen utvecklas ständigt för att förbättra och förfina metoder och system i syfte att göra underlagen för fullmäktiges beslut tydliga och ge goda möjligheter till ansvarsutkrävande.

I Uppsalas modell för fördelning av resurser ingår ekonomisk uppräknig för demografiska ökningarna inom äldreomsorgen och den pedagogiska verksamheten och kompensation för pris- och löneökning via prisindex för kommunal verksamhet (PKV).

Därtill utökas budgeten utifrån bedömda behov samt särskilda satsningar och ambitionshöjningar.

Utöver detta kan också riktade effektiviseringskrav ställas. Effektiviseringarna kan vara nödvändiga för en ekonomi i balans och är en viktig del i den goda ekonomiska hushållning som kommunen är ålagd att ha enligt kommunallagen. En växande kommun ska kunna bedriva sin verksamhet med ökade synergier och därtill kan digitalisering och verksamhetsutveckling skapa förutsättningar för effektivisering.

Kommunfullmäktige utökade nämndernas ekonomiska ramar med 438 miljoner kronor, eller 3,5 procent, inklusive effektiviseringar, mellan år 2020 och år 2021. Att se till effektiviseringarna i sig ger därmed inte hela bilden av vilka resurser nämnderna har att förfoga över i verksamheten.

Kommuners sätt att fördela resurser är inte identiska men innehåller flera grundläggande och genomgående element som är gemensamma. I årsredovisningens analyser och jämförelsetal ges fullmäktige möjlighet att se hur de olika nämnderna utvecklas och förhåller sig till tilldelade ekonomiska medel. Där presenteras också en analys av hur Uppsalas kostnader utvecklar sig i relation till andra kommuner och den referenskostnad som utgör stommen för den kommunalekonomiska utjämnings. Även extern granskning finns exempelvis genom att kreditvärderingsinstitut årligen genomlyser kommunens budget och ekonomi i samband med att kommunens kreditrating fastställs.

Kommunens finansiella mål om ett resultat på minst två procent syftar till långsiktig ekonomisk stabilitet men genom att budgetera för ett överskott så skapas också en buffert för plötsliga ekonomiska kriser. Således fanns det i pandemins inledning ett handlingsutrymme som innebar att nödvändiga insatser inte begränsades av ekonomiska skäl. Därtill har de statsbidrag som kommit Uppsala till del som en följd av pandemin ytterligare möjliggjort att kommunens agerande inte har begränsats av ekonomiska skäl.

Uppsalas krisberedskap finansieras till betydande del av statliga medel och påverkas därmed inte av eventuella sparkrav. Innan pandemin gjordes satsningar inom Uppsalas krisberedskap. Ett utbildnings- och övningsprogram i ledning och samordning vid allvarliga störningar var till stora delar genomfört innan pandemin kom till Sverige, vilket starkt bidragit till en mer samordnad hantering. Det har även bedrivits planering, utbildning och övning även under pandemin som ytterligare stärkt kommunens samlade förmåga.

Under pågående pandemi har Uppsalas krisledningsorganisation utvärderats enligt ledningsplan inför och vid allvarliga störningar och därvid lyftes de lärdomar som framkom i det fortsatta arbetet in. Även andra utvärderingar av kommunens agerande har genomförts. Den samlade bedömningen är att Kommunens agerande under pandemin inte har påverkats.

Coronapandemin har inneburit stora påfrestningar för hela samhället. Nationellt har regeringens coronakommission uppdraget att utvärdera regeringens, berörda förvaltningsmyndigheters, regionernas och kommunernas åtgärder för att begränsa spridningen och spridningens effekter. Kommunstyrelsen och äldrenämnden har beslutat att låta göra externa utvärderingar kring kommunens hantering av pandemin, som också berör krishanteringen.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i ärendet.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 27 september 2021
- Bilaga, Motion om att granska kommunens sparkrav från Tobias Smedberg (V)

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ola Hägglund
Stabschef

Granska kommunens sparkrav!

Uppsala kommun har under lång tid krävt kraftiga effektiviseringar från många av sina verksamheter. Kloka effektiviseringar kan ge positiva effekter och lätta på trycket på ansträngda kommunbudgetar. Men nu ser vi en tydlig risk att de höga och mångåriga effektiviseringskrav som varit ålagda kommunens nämnder har lett till rena nedskärningar. Hur påverkas kvaliteten och beredskap som resultat?

Effektiviseringskrav har ålagts de flesta nämnder under de senaste åren. Inte minst äldrenämnden, omsorgsnämnden och socialnämnden har brottats med kraftiga sparbetning. Enbart under 2020 hade till exempel äldrenämnden ett sparbetning på 39 miljoner kronor, med ett generellt effektiviseringskrav på 35 miljoner kronor i budgeten för 2021. Äldreförvaltningen ska alltså minska sina utgifter, men utan att negativt påverka verksamhetens kvalitet eller omfattning.

Denna ekvation kan vara svår att få ihop. I vilken grad de generella effektiviseringskraven baseras på faktamässigt underbyggda analyser av besparingspotential i närtid, exempelvis till följd av genomförd teknisk utveckling, nya arbetsmetoder som tagits i bruk eller tydligt minskade behov, framgår inte av en kommunbudget. Samtidigt är det så att när arbetsprocesser, verktyg, datorprogram, och materialförbrukning har effektiviserats finns det en stor utgift kvar att hyvla ner på: Personalkostnader.

Efter alla dessa år av generella effektiviseringar, och med erfarenheterna av coronapandemin i bakfickan, är det hög tid att utvärdera konsekvenserna för kvaliteten, brukarna och medarbetarna.

Vi från Vänsterpartiet tror att det finns ett blocköverskridande intresse av frågor som:

- Har flera decennier av besparingskrav och effektiviseringar i äldreomsorgen påverkat kommunens krisberedskap och arbete under coronapandemin?
- Har kvaliteten på våra tjänster förbättrats eller inte? Hur har anställdas arbetsmiljö påverkats?

Den övergripande frågan är hur vi som kommun ska garantera uppsalaborna en trygg välfärd att lita på, samtidigt som vi tar hänsyn till att medarbetarna ska hålla ett helt arbetsliv. Hur kan vi se till att upprätthålla arbetsmiljölagens krav på god arbetsmiljö samtidigt som vi når de politiska ambitionerna för välfärden och kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning?

Med anledning av ovanstående yrkar Vänsterpartiet på:

att en extern utvärdering genomförs av konsekvenserna av de senaste årens effektiviseringskrav på kommunal verksamhet. Ett särskilt fokus ska ligga på hur effektiviseringskraven påverkat kommunens krisberedskap och agerande under Coronapandemin.

Tobias Smedberg (v)

